

KONVENCIJA O ZASTARJELOSTI POTRAŽIVANJA U OBLASTI MEĐUNARODNE KUPOPRODAJE ROBE

Zakon o ratifikaciji Konvencije o zastarelosti potraživanja u oblasti međunarodne
kupoprodaje robe

Sl.list SFRJ – Međunarodni ugovori br. 5/78

ČLAN 1

Ratifikuje se Konvencija o zastarelosti potraživanja u oblasti međunarodne kupoprodaje robe, usvojena 13. juna 1974. godine u Njujorku, u originalu na engleskom, kineskom, španskom, francuskom i ruskom jeziku.

ČLAN 2

Tekst Konvencije u originalu na francuskom jeziku i u prevodu na srpskohrvatskom jeziku glasi:

KONVENCIJA O ZASTARJELOSTI POTRAŽIVANJA U OBLASTI MEĐUNARODNE KUPOPRODAJE ROBE

PREAMBULA

Države ugovornice ove konvencije,

smatrajući da međunarodna trgovina predstavlja važan činilac za unapređenje prijateljskih odnosa među državama,

verujući da bi se usvajanjem jednoobraznih pravila o roku zastarelosti u oblasti međunarodne kupoprodaje robe lakše razvija trgovina u svetu,

saglasile su se o sledećem:

Deo I

OPŠTE ODREDBE

Predmet uređivanja

Član 1

1. Ovom konvencijom uređuju se slučajevi u kojima se, usled proteka određenog vremena, ne može zahtevati ispunjenje potraživanja kupca, odnosno prodavca koje proističe iz ugovora o međunarodnoj kupoprodaji robe ili potraživanja koje proističe iz povrede, raskida ili poništenja takvog ugovora. Taj period vremena naziva se u daljem tekstu: rok zastarelosti.

2. Ova konvencija ne odnosi se na posebne rokove propisane za dostavljanje obaveštenja ili izvršenja nekih drugih radnji, osim pokretanja zakonskog postupka od jedne ugovorne strane drugoj, kao preduslova za zasnivanje ili izvršenje svog prava.

3. U ovoj konvenciji:

a) pod izrazima „kupac“, „prodavac“ ili „strana“ podrazumevaju se lica koja kupuju ili prodaju, ili koja su se sporazumela da kupe ili prodaju robu, kao i naslednici ili pravosledbenici na koje su prešla njihova prava i obaveze iz ugovora o kupoprodaji;

b) pod izrazom „poverilac“ podrazumeva se strana koja ističe neko potraživanje, bez obzira da li se ono odnosi na određenu sumu novca;

c) pod izrazom „dužnik“ podrazumeva se strana prema kojoj poverilac ističe svoje potraživanje;

d) pod izrazom „povreda ugovora“ podrazumeva se svako neizvršenje ugovorene obaveze jedne strane, kao i svako izvršenje koje nije u skladu sa ugovorom;

e) pod izrazom „zakonski postupak“ podrazumeva se sudski, arbitražni i upravni postupak;

f) pod izrazom „lice“ podrazumeva se korporacija, društvo, udruženje, zajednica ili svaka druga organizacija – privatna i javna, koja može biti stranka u postupku;

g) pod izrazom „pismo“ podrazumeva se saopštenje upućeno telegramom ili teleksom;

h) pod izrazom „godina“ podrazumeva se godina koja se računa prema gregorijanskom kalendaru.

Član 2

U smislu ove konvencije:

a) smatraće se da ugovor o kupoprodaji robe ima međunarodni karakter ako se, u vreme zaključenja ugovora, poslovna sedišta kupca i prodavca nalaze se u raznim državama;

b) činjenica da se poslovna sedišta strana nalaze u raznim državama neće se uzimati u obzir ako to nije navedeno u ugovoru, u pregovorima vođenim između strana ili u obaveštenju koje su strane dale pre ili u vreme zaključenja ugovora;

c) kad jedna strana u ugovoru o kupoprodaji robe ima poslovna sedišta u više država, poslovnim sedištem se smatra ono sedište koje ima veze sa ugovorom i njegovim izvršenjem, s obzirom na okolnosti koje su stranama bile poznate ili koje su one imale u vidu u vreme zaključenja ugovora;

d) ako jedna strana nema poslovno sedište, uzeće se u obzir njeno stalno mesto boravka;

e) pri određivanju poslovnog sedišta ne uzima se u obzir državljanstvo strana, kao ni građanski ili trgovački karakter strana i ugovora.

Član 3

1. Ova konvencija se primenjuje samo u slučajevima ako strane ugovornice, u vreme zaključenja ugovora o međunarodnoj kupoprodaji robe, imaju poslovna sedišta u državama ugovornicama.

2. Ova konvencija se primenjuje bez obzira na pravo koje treba primeniti na osnovu pravila međunarodnog privatnog prava, osim ako pojedinim odredbama ove konvencije nije drukčije određeno.

3. Ova konvencija se ne primenjuje kada strane izričito isključe njenu primenu.

Član 4

Ova konvencija se ne primenjuje na kupoprodaju:

- a) robe kupljene za ličnu ili porodičnu upotrebu ili za potrebe u domaćinstvu;
- b) na javno nadmetanje;
- c) u izvršnom postupku ili na neki drugi način po sili zakona;
- d) hartija od vrednosti, akcija i novca;
- e) brodova i vazduhoplova;
- f) električne energije.

Član 5

Ova konvencija se ne primenjuje na potraživanja koja su:

- a) nastala zbog smrti ili povrede bilo kog lica;
- b) nastala iz nuklearne štete koju je prouzrokovala prodana roba;
- c) obezbeđena zalogom i hipotekom ili drugim sredstvima obezbeđena na imovini;
- d) utvrđena u presudi ili arbitražnoj odluci donetoj po sprovedenom postupku;
- e) utvrđena izvršnim naslovom saglasno zakonu mesta gde se traži izvršenje;
- f) nastala iz trasirane menice, čeka ili sopstvene menice.

Član 6

1. Ova konvencija se ne primenjuje na ugovore u kojima se pretežni deo obaveza prodavca sastoji u vršenju radova ili pružanju drugih usluga.

2. Ugovori o isporuci robe koja tek treba da se izradi ili proizvede smatraju se kupoprodajnim samo ako se strana koja je naručila robu nije obavezala da isporuči deo materijala potrebnog za izradu ili proizvodnju te robe.

Član 7

Prilikom tumačenja i primene odredaba ove konvencije imaće se u vidu njen međunarodni karakter i potreba da se u tome postigne jednoobraznost.

Vreme potrebno za zastarelost

Član 8

Potraživanja zastarevaju za četiri godine.

Član 9

1. Zastarelost počinje da teče onog dana kada dospe pravo na potraživanje, osim u slučajevima predviđenim odredbama čl. 10, 11. i 12. ove konvencije.

2. Početak vremena zastarelosti ne može se odložiti:

a) zahtevom da se toj strani pošalje obaveštenje u smislu člana 1. stav 2. ove konvencije, ili

b) odredbom u arbitražnom sporazumu koja predviđa da nijedno pravo na potraživanje ne nastaje dok se ne donese arbitražna odluka.

Član 10

1. Pravo na potraživanje koje proističe iz povreda ugovora počinje da teče od dana kada je ta povreda učinjena.

2. Pravo na potraživanje koje proističe iz defektnosti ili nedostatka saobraznosti robe počinje da teče od dana kada je roba stvarno predata kupcu ili kada je kupac odbio da primi ponuđenu robu.

3. Pravo na potraživanje koje se zasniva na prevari počinjenoj pre ili za vreme zaključenja ugovora ili za vreme njegovog izvršenja počinje da teče od dana kada je prevara bila otkrivena ili je logično mogla biti otkrivena.

Član 11

Ako je prodavac za prodatu robu dao izričitu garanciju čiji je rok važenja ograničen izvesno vreme ili na drugi način, vreme zastarelosti potraživanja zasnovano na takvoj garanciji počinje da teče od dana kada je kupac obavestio prodavca o činjenici na kojoj se zasniva njegova tužba, a najdocnije od dana isteka garancije.

Član 12

1. Ako u okolnostima predviđenim u pravu koje se primenjuje na ugovor jedna strana može izjaviti da raskida ugovor pre vremena određenog za njegovo izvršenje, vreme zastarelosti potraživanja zasnovanog na tim okolnostima počinje da teče od dana kada se ta izjava preda drugoj strani. Ako izjava o raskidu ugovora nije data pre dana određenog za njegovo izvršenje, vreme zastarelosti počinje da teče od dana kada je ugovor trebalo da bude izvršen.

2. Vreme zastarelosti potraživanja koje proističe iz toga što je jedna strana povredila odredbe ugovora o isporuci ili plaćanju robe u obrocima počinje da teče, za svaku pojedinu obavezu, od dana kada je izvršena svaka od tih pojedinih povreda ugovora. Ako na osnovu prava koje se primenjuje na ugovor jedna od strana ima pravo da izjavi da raskida ugovor zbog te povrede ugovora i koristi se tim svojim pravom, vreme zastarelosti za svaki odnosno obrok počinje da teče od dana kada se izjava uputi drugoj strani.

Prekid zastarelosti i produženje vremena zastarelosti

Član 13

Vreme zastarelosti prestaje da teče kada poverilac preduzme bilo koju radnju koja se po zakonu suda kod koga je pokrenut postupak smatra otvaranjem sudskog postupka protiv dužnika, ili isticanjem potraživanja od strane poverioca u nekom ranije pokrenutom postupku protiv dužnika u cilju udovoljenja ili priznanja njegovog potraživanja.

Član 14

1. Kada se strane saglase da spor iznesu na rešavanje arbitraži, vreme zastarelosti prestaje da teče od dana kada jedna od njih pokrene arbitražni postupak na način predviđen arbitražnim sporazumom ili zakonom koji se primenjuje na takav postupak.

2. Ako ne postoje odredbe u tom smislu, smatra se da je arbitražni postupak pokrenut na dan kada je zahtev da se sporno potraživanje iznese na arbitražu dostavljen u stalno boravište ili u poslovno sedište druge strane ili u slučaju da ona nema takvo boravište ili poslovno sedište – u njeno poslednje poznato boravište ili poslovno sedište.

Član 15

Vreme zastarelosti prestaje da teče u svakom drugom postupku, osim postupka navedenih u čl. 13. i 14. ove konvencije, kada poverilac istakne svoje potraživanje da bi dobio njegovo priznanje ili izvršenje, pod rezervom odredaba zakona koji se primenjuje na taj postupak. Tu spada i postupak pokrenut u slučaju:

- a) smrti ili nesposobnosti dužnika;
- b) stečaja ili stanja prezaduženosti koje se odnosi na celu imovinu dužnika; ili
- c) raspuštanja ili likvidacije neke korporacije, društva, udruženja ili integrisane celine kada su oni dužnici.

Član 16

U smislu odredaba čl. 13, 14. i 15. ove konvencije smatra se da je svaka protivtražbina podneta istog dana kada je preduzeta radnja koja se odnosi na potraživanje kome se protivtražbina suprotstavlja, pod uslovom da se i potraživanje i protivtražbina odnose na isti ugovor ili na više ugovora zaključenih u toku istog posla.

Član 17

1. Kada je postupak pokrenut pre isteka vremena zastarelosti u skladu sa odredbama čl. 13, 14, 15. ili 16. ove konvencije, ali je okončan bez obavezne odluke o suštini potraživanja, smatra se da rok zastarelosti i dalje teče.

2. Ako je u vreme kada je takav postupak okončan isteklo vreme zastarelosti ili je preostalo manje od godinu dana od njegovog isteka, poverilac ima pravo na rok od jedne godine počev od dana kada je postupak okončan.

Član 18

1. Kada se pokrene postupak protiv jednog dužnika, vreme zastarelosti predviđeno ovom konvencijom prestaje da teče prema svakoj drugoj strani koja solidarno snosi odgovornost sa dužnikom, pod uslovom da ga poverilac pismeno obavesti o pokretanju postupka pre isteka roka zastarelosti.

2. Kada postupak pokrene prekupac protiv kupca, vreme zastarelosti predviđeno ovom konvencijom prestaje da teče u pogledu kupčevog potraživanja prema prodavcu, ako je kupac, pre isteka pomenutog roka, pismeno obavestio prodavca o pokretanju postupka.

3. Kada se okonča postupak predviđen u st. 1. i 2. ovog člana, smatra se da vreme zastarelosti u pogledu potraživanja poverioca ili kupca protiv strane koja solidarno snosi odgovornost ili protiv prodavca nije prestalo da teče na osnovu st. 1. i 2. ovog člana, ali poverilac ili kupac imaju pravo na dodatni rok od jedne godine počev od dana kada je postupak okončan, ako je u tom trenutku vreme zastarelosti bilo isteklo ili je preostalo manje od godine dana od njegovog isteka.

Član 19

Kada poverilac u državi u kojoj dužnik ima svoje poslovno sedište pre isteka vremena zastarelosti preduzme neku drugu radnju, osim onih predviđenih u čl. 13, 14, 15. i 16. ove konvencije, koja na osnovu zakona te države ima za posledicu da vreme zastarelosti ponovo počinje da teče, novi rok od četiri godine počinje da teče od dana koji je predviđen tim zakonom.

Član 20

1. Kad dužnik pre isteka vremena zastarelosti prizna u pismenoj formi svoju obavezu prema poveriocu, novo vreme zastarelosti od četiri godine počinje da teče od dana tog priznanja.

2. Isplata kamate ili delimično izvršenje obaveze od strane dužnika ima isto dejstvo u pogledu primene odredbe stava 1. ovog člana, kao i priznanje obaveze, ako se iz takve isplate ili takvog izvršenja može logično zaključiti da dužnik priznaje tu obavezu.

Član 21

Kada je poverilac, usled okolnosti koje su van njegove kontrole, a koje nije mogao ni izbeći ni savladati, sprečen da išta preduzme kako bi vreme zastarelosti prestalo da teče, rok se produžuje za jednu godinu počev od dana kad su te okolnosti prestale da postoje.

Izmena vremena zastarelosti od ugovornih strana

Član 22

1. Vreme zastarelosti se ne može izmeniti i na njega ne mogu uticati ni izjave ni sporazumi između strana, osim u slučajevima predviđenim u stavu 2. ovog člana.

2. Dužnik može, bilo kada u toku vremena zastarelosti, produžiti taj rok pismenom izjavom upućenom poveriocu. Ta se izjava može obnavljati.

3. Odredbama ovog člana ne dira se u punovažnosti klauzule ugovora o kupoprodaji prema kojoj se arbitražni postupak pokreće u vremenu zastarelosti kraćem od vremena predviđenog ovom

konvencijom, pod uslovom da je takva klauzula punovažna, prema pravu koje se primenjuje na ugovor o kupoprodaji.

Opšte ograničenje vremena zastarelosti

Član 23

Bez obzira na odredbe ove konvencije, svako vreme zastarelosti ističe najkasnije deset godina od dana kada je počelo da teče, shodno odredbama čl. 9, 10, 11. i 12. ove konvencije.

Posledice isteka vremena zastarelosti

Član 24

Istek vremena zastarelosti uzima se u obzir u svakom sudskom postupku samo ako se na njega pozove strana u sporu.

Član 25

1. Pod rezervom odredaba stava 2. ovog člana i odredaba člana 24. ove konvencije nikakvo potraživanje se ne može priznati ili prinudno izvršiti ni u jednom postupku pokrenutom posle isteka vremena zastarelosti.

2. Bez obzira na istek vremena zastarelosti, svaka se strana može pozvati na sopstveno potraživanje i istaći ga protiv druge strane kao sredstvo odbrane ili kompenzacije, ali u ovom drugom slučaju tako se može postupiti samo pod uslovom:

- a) da su oba potraživanja nastala iz istog ugovora ili iz više ugovora zaključenih u toku istog posla; ili
- b) da su potraživanja mogla biti predmet kompenzacije u bilo koje vreme pre isteka vremena zastarelosti.

Član 26

Kad dužnik izvrši svoju obavezu po isteku vremena zastarelosti, on po tom osnovu nema pravo da traži restituciju, čak i ako u vreme izvršenja svoje obaveze nije znao da je vreme zastarelosti isteklo.

Član 27

Istek vremena zastarelosti u pogledu glavnog duga ima za posledicu i istek obaveze plaćanja kamata na taj dug.

Računanje vremena zastarelosti

Član 28

1. Vreme zastarelosti se izračunava tako da ono ističe u ponoć dana čiji datum odgovara danu kada je vreme počelo da teče. Ako takav odgovarajući datum ne postoji, vreme zastarelosti ističe u ponoć poslednjeg dana poslednjeg meseca vremena zastarelosti.

2. Vreme zastarelosti se izračunava prema datumu koji važi u mestu u kome je pokrenut postupak.

Član 29

Kada poslednji dan vremena zastarelosti pada na zvanični praznik ili na dan kada sud ne radi, što onemogućava postupak kod nadležnog organa gde poverilac pokreće neki sudski postupak ili istakne neko potraživanje predviđeno u čl. 13, 14. ili 15. ove konvencije vreme zastarelosti se produžava tako da ne ističe do ponoći prvog dana koji dolazi posle zvaničnog praznika ili dana kad sud ne radi, a kada je takav postupak mogao biti pokrenut.

Međunarodno dejstvo

Član 30

U smislu ove konvencije, radnje i okolnosti predviđene u čl. 13. do 19. ove konvencije, koje su preduzete ili nastale u jednoj državi ugovornici, proizvešće dejstvo u svakoj drugoj državi ugovornici, pod uslovom da je poverilac preduzeo sve logične korake kako bi dužnik što pre bio obavešten o odnosnim radnjama ili okolnostima.

Deo II

PRIMENA

Član 31

1. Ako jedna država ugovornica ima u svom sastavu dve ili više teritorijalnih jedinica u kojima se primenjuju prema njenom ustavu različiti pravni sistemi u stvarima koje reguliše ova konvencija, ona može prilikom potpisivanja, ratifikovanja ili pristupanja izjaviti da će se ova konvencija primenjivati u svim njenim teritorijalnim jedinicama ili samo u jednoj ili više tih teritorijalnih jedinica, a u svako doba može izmeniti i dopuniti tu izjavu podnoseći novu izjavu u tom smislu.

2. Izjave iz stava 1. ovog člana saopštavaju se generalnom sekretaru Organizacije ujedinjenih nacija i u njima se izričito navode teritorijalne jedinice na koje se Konvencija primenjuje.

3. Ako neka država ugovornica iz stava 1. ovog člana nije dala nikakvu izjavu prilikom potpisivanja, ratifikovanja ili pristupanja, Konvencija se primenjuje u svim teritorijalnim jedinicama te države.

Član 32

Kada se u ovoj konvenciji govori o zakonu neke države u kojoj se primenjuju različiti pravni sistemi, treba shvatiti da se tu misli na zakon onog pravnog sistema na koji se to odnosi.

Član 33

Svaka država ugovornica primenjuje odredbe ove konvencije na ugovore koji su zaključeni na sam dan ili posle stupanja na snagu ove konvencije.

Deo III

IZJAVE I REZERVE

Član 34

Dve ili više država ugovornica mogu u bilo koje vreme izjaviti da se na ugovore o kupoprodaji, zaključene između prodavaca koji imaju svoja poslovna sedišta na teritoriji jedne od tih država i kupaca koji imaju svoje poslovno sedišta na teritoriji neke druge od tih država, neće primenjivati odredbe ove konvencije, jer one primenjuju ista ili slična pravila na pitanja koja se ovom konvencijom regulišu.

Član 35

Država ugovornica može izjaviti, prilikom deponovanja svog instrumenta o ratifikovanju ili pristupanju, da neće primenjivati odredbe ove konvencije na zahteve za poništenje ugovora.

Član 36

Svaka država može izjaviti, prilikom deponovanja svog instrumenta o ratifikovanju ili pristupanju, da se ne smatra obaveznom da primenjuje odredbu člana 24. ove konvencije.

Član 37

Ovom konvencijom se ne odstupa od konvencija koje su ranije zaključene ili koje se imaju zaključiti, a sadrže odredbe koje se odnose na pitanja koja se regulišu ovom konvencijom, pod uslovom da prodavac i kupac imaju svoja poslovna sedišta u državama koje su strane ugovornice neke od tih konvencija.

Član 38

1. Država ugovornica koja je pristupila jednoj od postojećih konvencija koje se odnose na međunarodnu kupoprodaju robe može izjaviti, prilikom deponovanja svog instrumenta o ratifikovanju ili pristupanju, da će ovu konvenciju primenjivati isključivo na ugovore o međunarodnoj prodaji robe, kako su definisani takvom postojećom konvencijom.

2. Takva izjava prestaje da važi prvog dana meseca koji dolazi po isteku dvanaestomesečnog perioda posle datuma stupanja na snagu nove konvencije o međunarodnoj kupoprodaji robe, zaključene pod okriljem Organizacije ujedinjenih nacija.

Član 39

Nisu dopuštene nikakve druge rezerve osim onih koje su predviđene odredbama čl. 34, 35, 36. i 38. ove konvencije.

Član 40

1. Izjave date u skladu sa odredbama ove konvencije dostavljaju se generalnom sekretaru Organizacije ujedinjenih nacija i imaju dejstvo istovremeno sa stupanjem na snagu ove konvencije u odnosu na državu koja je dala izjavu, osim izjave koje su naknadno date. Te izjave imaju dejstvo prvog dana meseca koji dolazi po isteku šestomesečnog perioda posle datuma kada je generalni sekretar Organizacije ujedinjenih nacija primio te izjave.

2. Svaka država koja je dala izjavu na osnovu ove konvencije može je povući u svako doba saopštenjem upućenim generalnom sekretaru Organizacije ujedinjenih nacija. Ovo povlačenje

proizvodi dejstvo prvog dana meseca koji dolazi po isteku šestomesečnog roka posle datuma kada je generalni sekretar Organizacije ujedinjenih nacija primio ovo saopštenje. U slučaju izjave date na osnovu člana 34. ove konvencije, to saopštenje će takođe, čim proizvede dejstvo, lišiti dejstva recipročnu izjavu neke druge države učinjene na osnovu istog člana.

Deo IV

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 41

Ova konvencija će do 31. decembra 1975. godine biti otvorena za potpis svim državama u sedištu Organizacije ujedinjenih nacija.

Član 42

Ova konvencija podleže ratifikaciji. Ratifikacioni instrumenti deponuju se kod generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija.

Član 43

Ova konvencija je otvorena za pristupanje svakoj državi. Instrumenti o pristupanju deponuju se kod generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija.

Član 44

1. Ova konvencija stupa na snagu prvog dana meseca koji dolazi po isteku šestomesečnog perioda posle datuma deponovanja desetog instrumenta o ratifikovanju ili pristupanju.

2. Za svaku državu koja ratifikuje ili pristupi ovoj konvenciji posle deponovanja desetog instrumenta o ratifikovanju ili pristupanju, Konvencija stupa na snagu prvog dana meseca koji dolazi po isteku šestomesečnog perioda posle datuma deponovanja njenih instrumenata o ratifikovanju ili pristupanju.

Član 45

1. Svaka država ugovornica može otkazati ovu konvenciju putem saopštenja upućenog u tom cilju generalnom sekretaru Organizacije ujedinjenih nacija.

2. Ovakav otkaz ima dejstvo prvog dana meseca koji dolazi po isteku dvanaestomesečnog perioda posle datuma kada generalni sekretar Organizacije ujedinjenih nacija primi saopštenje o otkazivanju.

Član 46

Original ove konvencije, čiji su engleski, kineski, španski, francuski i ruski tekstovi podjednako verodostojni, deponuje se kod generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija.

ČLAN 3

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu SFRJ“.